

hederne paase, at Undervisningen meddeles i et efter Elevernes Alder og Udvikling passende Omfang, saa komme vi ind paa et: „skal“ over for vore Højskoler, som man hidtil har været fri for. Alle de statsunderstøttede Højskoler falde jo, som ogsaa erkendt af den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, ind under Forslaget, og dette „skal“ er noget helt nyt over for vore Højskoler. I Provisorietiden hed det over for Højskoleforstanderne fra den daværende Regering: I skulle holde Mund med jeres Opposition imod Regeringen. Det lykkedes heldigvis ikke, takket være det Frisind og Offervillighed, som fandtes i Befolkningen. Men i det foreliggende Forslag hedder det, at Højskolerne skulle have denne bestemte Undervisning, og at den skal meddeles i et passende Omfang. Nu bestaar Tilsynet med Højskolerne deri, at den tilsynshavende undersøger, om det Antal Elever, Loven foreskriver, virkelig findes i Skolerne. Jeg antager ogsaa, at han indgiver en Beretning til Ministeriet om, hvad han i det hele taget synes om Skolen, men Regeringen og Rigsdagen har jo ikke givet nogen Lov til hverken at bestemme Undervisningens Art eller Omfang. Men efter det foreliggende Forslag skulle Statsmyndighederne paase Arten af denne Undervisning. Som det blev fremhævet af den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, overlades det ganske vist for de private Skolers Vedkommende til Styrelsen eller Styrelsen at bestemme, under hvilket Fag eller Form man vil meddele Undervisningen, men Statsmyndighederne faa her alligevel en Magt over Højskolerne, som de ikke tidligere have haft.

Jeg erindrer fra den Tid, jeg var Medlem af Amsraadet, at jeg havde en Strid med en Provst om et Gratiale til en Lærer, om hvem Provsten i øvrigt anerkendte, at han var en overordentlig flink Lærer. Det var for Aftenundervisning, og denne Lærer havde undervist fortrinsvis i Historie, Fædrelandshistorie, Kirkehistorie og Litteraturhistorie, men nu mente Provsten, at det stod der ingen Ting om i Skoleloven. Der var kun nævnt Skrivning og Regning. Jeg tillod mig saa at gøre Provsten opmærksom paa, at der stod „Skrivning eller Regning“ eller anden nyttig Kundskab, og at man nok kunde kalde Undervisning i Historie for en nyttig Kundskab, og da især naar, som Tilfældet her var, man erkendte, at den Mand, som meddelte Undervisningen,

virkelig var en dygtig og brav Mand. Vedkommende Lærer fik sit Gratiale i Lighed med de Lærere, der havde undervist fortrinsvis i Skrivning og Regning.

I dette Lovforslags § 4 hedder det: „Undervisningen efter denne Lov paabegyndes efter Sommerferien i Aaret 1904“. Men hvorledes vil det gaa med de Lærere, der ikke have Forstand paa Sundhedslære? Jeg erkender, som det ogsaa blev nævnt af den ærede Ordfører, at en lille velskreven Vejledning virkelig kunde have stor Betydning for Lærerne, men hvis man ved Siden deraf tænker paa at give et Kursus i Sundhedslære, vil det ikke være muligt at faa saadan et Kursus i den forestaaende Sommer for de 4—5,000 Lærere og Lærereinder, vi have ved Skolerne i hele Landet. Lærerne skulde dog gerne have nogenlunde Forstand paa den Sag, inden de give Undervisning deri.

Men jeg kommer tilbage til det, som for mig er Hovedsagen, nemlig disse Tvangsforanstaltninger over for Højskolerne. Vi gøre vist bedst i at lade Højskolerne beholde den samme Frihed til at undervise paa den Maade, de anse for den bedste, som de hidtil have haft. Ungdommen har vistnok hidtil været godt tjent med, at denne Frihed opretholdes, og man skal derfor ikke lade Statsmyndighederne bestemme hverken Undervisningens Art eller Omfang. Jeg er som sagt en Ven af Grundtanken i Forslaget og ønsker, at den maa slaa stærkt igennem ikke alene i vore Statsskoler, men ogsaa i vore Friskoler og Højskoler — kort sagt overalt, hvor man underviser den opvoksende Ungdom. Dog anser jeg det for urigtigt at indføre disse Tvangsforanstaltninger ved vore Højskoler, og derfor er jeg ikke i Stand til at stemme for Forslaget, hvis ikke disse Tvangsforanstaltninger over for Højskolerne blive tagne bort.

Aadal: Da dette Lovforslag blev forelagt, var jeg noget angstelig for, at det skulde gribe for meget ind i den Undervisning, vi nu havde i Skolen, og skulde skade den. Vi, der have været med til at lægge disse Undervisningsplaner, vide, at det har været meget vanskeligt at faa Tiden til at slaa til til de mest nødvendige Skolefag, til de Fag, som ere nødvendige for, at Børnene kunne gaa ud i Livet vel rustede til deres Gerning. Men paa den anden Side maa det indrømmes, at netop dette Fag, Sundhedslæren, ogsaa er et meget vigtigt Krav. Jeg tror dog, at man